

21. 5. 2004

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Softwarové patenty v EU přijaty v prvním čtení!

V průběhu týdne o sobě stále více zemí dávalo vědět, že návrh v této podobě odmítne nebo se zdrží hlasování. Zdá se však, že to byly v podstatě lži. I přes odpor Španělska a Itálie a přes to, že se některé země zdržely hlasování, byl návrh v pozměněné podobě přijat.

O tom, proč jsou patenty na software špatné jsme psali již [zde](#) a [zde](#). Stručně by se věc dala shrnout tak, že patenty v oblasti software autory originálních myšlenek nijak nechrání, malým a středním firmám škodí a velkým nadnárodním společnostem buď neškodí nebo vyloženě prospívají. Není snad zřejmějšího důkazu, než fakt, že mnoho malých a středních podniků se staví proti plánovanému přijetí patentů, zatímco tím, kdo se je snaží prosadit, jsou velké společnosti jako Microsoft, IBM či Nokia.

Celý spor se vede hlavně o článek 52 patentového zákona, zatím všeobecně interpretovaný tak, že patenty na software jako takové jsou v něm zakázány. Dovoluje se pouze patentovat algoritmus, který je přímo spojen s ovládáním nějakého zařízení, které by bylo součástí patentu.

Lobby velkých společností a Evropského patentového úřadu se však snaží tento článek „ujasnit“, což v jejich řeči znamená, že chtějí, aby byl explicitně deklarován v podstatě opak toho, co opravdu říká. Že i patenty na software a algoritmy jako takové jsou dovoleny.

Tato direktiva byla diskutována v Evropském parlamentu a vzhledem k velkému odporu malých a středních podniků a zastánců svobodného software (který je patenty velmi výrazně ohrožen) byl před konečným zasedáním vyhlášen roční odklad a veřejná diskuze. V rámci této veřejné diskuze bylo Evropské komisi doručeno asi 1400 dopisů, z nichž přes 90% bylo proti. Tuto drtivou většinu však závěrečná zpráva odsoudila jako jakýsi „linuxový dav“, který by neměl být brán příliš vážně. Opravdu důležití hráči (jako Microsoft) prý zavedení softwarových patentů podporují.

I přes tyto snahy zmanipulovat výsledky veřejných konzultací se nakonec odpůrcům patentů podařilo členy Evropského parlamentu přesvědčit, že ten návrh je z více důvodů špatný a tak při hlasování v EP byla většina zástupců proti. Návrh byl odmítnut a později přijat ve výrazně pozměněné podobě, která explicitně patenty na software a algoritmy vylučovala.

Zástupci patentů se ale nevzdali a pokusili se návrh v původním znění, Evropským Parlamentem odmítnutém, protlačit přes COREPER a Radu ministrů EU, jak jsme o tom psali [zde](#) a [zde](#). V jednu chvíli to dokonce vypadalo, že návrh bude Radě ministrů předložen jen k formálnímu schválení toto pondělí, což se nakonec pod veřejným nátlakem nepodařilo. Lucembursko vneslo námitku a tak byl

tento bod přesunut na úterý i s řádným projednáváním.

V průběhu několika posledních týdnů zuřila mezi příznivci a odpůrci patentů doslova válka. Svůj odpor projeví i někteří členové parlamentu, protože nesouhlasili s tím, aby všechny jimi projednávané změny byly zahozeny a COREPER předložil návrh v podobě, kterou parlament jednoznačně odmítl. Každý se snažil přesvědčit příslušné vlády o svém názoru. A zdálo se, že se to [daří](#) převážně odpůrcům patentů. Německo oscilovalo mezi odmítnutím a zdržením se hlasování. K odpůrcům se připojila Belgie, Španělsko, Estonsko, Maďarsko. Lucembursko prohlašovalo, že bude prosazovat článek o zachování interoperability a zdrží se hlasování.

Při včerejším hlasování bylo však úplně všechno jinak a nejen já se teď ptám, jak je možné, že se tolik vlád zachovalo jinak, než předtím veřejně před občany svých států prohlašovaly. Zřejmě při jednání došlo k mírné změně jednoho z článků direktivy, což uspokojilo některé zástupce (nebo jim poskytlo záminku?), a návrh byl nakonec proti vůli Španělska a Itálie, kteří jediní hlasovali proti, přijat. Přesnější informace o té údajné změně a o tom, proč některé státy hlasovaly jinak, než předtím prohlašovaly, přineseme, až budou k dispozici příslušné [transkripty](#) z jednání.

Zdá se tedy, že zákon, který umožňuje vydávat a především vymáhat patenty na programy nebo algoritmy jako takové, prošel prvním čtením a nyní bude putovat ke schválení opět do parlamentu. Parlament má dvě možnosti. Buď zákon při hlasování dvoutřetinovou většinou odmítne a vrátí k přepracování do Rady ministrů, nebo jej přijme.

Klíčové tedy bude, jak se k věci na podzim postaví parlament. Zde je nutno počítat se dvěma věcmi. Již jednou softwarové patenty odmítli a někteří členové jsou posledním děním, které se snaží jejich rozhodnutí ignorovat, velmi pobouřeni. Je tedy teoreticky možné, že někteří by hlasovali proti direktivě už jen z toho principu, aby dali najevo svůj nesouhlas s takovýmto obcházením jejich rozhodnutí. Na druhé straně se jedná již o druhé kolo a získat dvoutřetinovou většinu se již zdaleka nemusí podařit.

I kdyby ale byl zákon vrácen k přepracování, zřejmě nelze očekávat, že by příslušné úřady ustoupily. Pak bude podle [ZDNet](#) zákon předán komisi, která bude mít šest týdnů na to, aby spor nějak urovnal.

Čtenáře zřejmě zajímá, jak se k návrhu postavili čeští zástupci. Ti dle [zápisků](#) od [FFII](#) (Nadace pro volnou informační infrastrukturu) sice upozornili na živou veřejnou debatu a názory expertů, které jsou proti patentům, nicméně prohlásili, že direktivu podpoří, což také následně udělali.

Softwarové patenty byly tak touto alternativní cestou, obcházející Evropský parlament, zřejmě přijaty v prvním kole překvapivě lehce a překvapivě rychle. Žádná veřejná diskuze, žádný odklad. Tento závěr však zatím není příliš oficiální ani potvrzený. Je třeba počkat si na podrobnější analýzu toho, co přijatý text vlastně přesně v této (pozměněné) podobě znamená.

Zdroj: Živě

